

СКАЗ

Сказ — це гостре інфекційне захворювання тварин і людини, спричинене нейротропним вірусом сказу. Характеризується розвитком своєрідного енцефаліту зі стрімким ушкодженням центральної нервової системи. У разі зволікання з наданням кваліфікованої медичної допомоги смерть неминуча.

Причини сказу і шляхи передавання інфекції

Людина може заразитися сказом від інфікованої тварини через:

- укуси;
- подряпини та мікроушкодження шкіри;
- потрапляння зараженої слини на слизові оболонки.

У контактний спосіб людей найчастіше інфікують коти й собаки — з-поміж свійської фауни, а в дикій природі — лисиці та вовки.

Особливу небезпеку становлять безпритульні тварини, зокрема собаки, для яких укуси є інстинктивною реакцією для захисту території, членів зграї або здобуття їжі.

Якщо вас укусила чи лизнула безпритульна або дика тварина, негайно зверніться до лікаря! Зволікання може коштувати життя!

Симптоми сказу

У людини інкубаційний період сказу, як правило, триває 1–3 місяці, але може варіюватися від одного тижня до року, залежно від низки факторів:

- місця, кількості й глибини укусів (найнебезпечніші укуси в обличчя та голову загалом);
- кількості й активності вірусу, що потрапив у рану;
- віку постраждалого (діти вразливіші за дорослих).

Початкові симптоми сказу — підвищення температури та біль, а також незвичні або незрозумілі відчуття поколювання, пощипування чи печіння у місці пошкодження. Після появи симптомів захворювання практично завжди закінчується летально. У процесі поширення вірусу центральною нервовою системою розвивається прогресивне смертельне запалення головного і спинного мозку.

Симптоми сказу у тварин залежать від стадії захворювання.

Початкова стадія (триває до п'яти днів) - наявні сліди від укусів, ласкаві, примхливі, насторожені одночасно, слабкий апетит, їдять неїстівне, слинотеча, блювота.

Збуджена стадія (2–3 дні) – агресивні, збуджені, нападають, намагаються утекти, гризуть землю, їдять неїстівне, конвульсії, блювота, параліч, косоокість..

Паралітична стадія (2–4 дні) – виснаження, повний параліч, смерть.

Лікування сказу

У разі інфікування людини показані негайна госпіталізація і введення антирабічної вакцини. Таких щеплень має бути п'ять: у день звернення до лікаря (0-й день), а потім на 3-й, 7-й, 14-й і 28-й дні.

Антирабічна вакцина запобігає виникненню захворювання у 96–99% випадків.

Вона ефективна у разі початку курсу не пізніше 14-го дня з моменту укусу чи облинення. Антитіла у людини з'являються тільки на 12–14-й день, а максимальні їхні рівні досягаються лише через 30–40 днів. Імунітет стає дієвим приблизно через два тижні після закінчення курсу вакцинації та залишається таким упродовж року.

У разі небезпечної локалізації укусів (обличчя, шия, голова, пальці рук, промежина), множинних або дуже глибоких поодиноких укусів, коли є ризик короткого інкубаційного періоду, окрім вакцини застосовують і людський антирабічний імуноглобулін. Інкубаційний період може скоротитися до 7 діб — це менше, ніж час вироблення поствакцинального імунітету. Якщо з моменту контакту із твариною минуло більше трьох діб, антирабічний імуноглобулін не застосовують.

Профілактика сказу

Для профілактики сказу необхідно:

- регулярно вакцинувати свійських тварин;
- уникати контактів із потенційно небезпечними тваринами.

Стережіться безпритульних, а тим більше диких тварин, які не бояться самі до вас підійти.

Самовільно припиняти лікування чи порушувати режим поведінки під час нього неприпустимо!

Перша медична допомога після укусу

Якщо вас укусила тварина негайно зверніться до лікаря!

Коли лікар недоступний, ретельно промийте рану протягом щонайменше 15 хв мильною водою, мийними засобами, дезінфектантами для обробки ран у хірургічній практиці або іншими засобами (70%-м спиртом або 5%-м розчином йоду), що нейтралізують вірус.

Після цього неодмінно зверніться по медичну допомогу.

Обов'язковому щепленню підлягають люди:

- яких покусали скажені чи підозрілі на сказ тварини безпосередньо або через одяг навіть за найменших ушкоджень шкіри;
- покусані будь-якими дикими тваринами (навіть без підозри на сказ);
- подряпані підозрілими на сказ тваринами або в разі забризкування подряпин слиною таких тварин, потрапляння її на слизові оболонки;

- які зазнали будь-якого мікроушкодження шкіри під час роботи з хворими на сказ тваринами, патологічним матеріалом або транспортування трупів тварин для дослідження.

Курс профілактичної імунізації призначають людям, які професійно пов'язані з ризиком зараження сказом.

Сьогодні сказ реєструють у 150 державах і територіях світу, на всіх континентах, окрім Антарктиди.

Щороку від цього захворювання в світі гине понад 55 000 людей і більше 1 млн тварин; 95% випадків смерті від сказу фіксують в Африці та Азії.

Кам'янське відділення
ДУ «Черкаський обласний центр контролю
та профілактики хвороб Міністерства
охорони здоров'я України»